

5.3. Цифровізація гуманітарної допомоги в Україні в умовах воєнного стану

Нездойминога О.Є.,

*кандидат економічних наук., доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування,*

Прийдак Т.Б.,

*кандидат економічних наук., доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування,
Полтавський державний аграрний університет*

З початком повномасштабного вторгнення РФ на територію України, багато населення опинилося у складних життєвих обставинах. За даними Офісу генерального прокурора (ОГПУ), загалом від початку російського вторгнення і до кінця 2023 року загинули 11673 людини. В той же час ОГПУ відмічає, що до початку 2024 року поранення отримали 18336 українців. Третина цієї цифри – 6403 – припадає на 2023 рік. Руйнування зазнало багато регіонів України. Найбільші втрати житлового фонду оцінені в 58,9 млн долл. США. Руйнування інфраструктури та промисловості України за час повномасштабного вторгнення склали 36,8 млн долл. США та 31,1 млн долл. США, відповідно. Серед регіонів, які найбільше постраждали від руйнування житла, — Донецька, Київська, Луганська, Харківська, Миколаївська, Чернігівська, Херсонська та Запорізька області [1].

«Наразі в Україні більш ніж 18 млн людей потребують гуманітарної допомоги», - зазначив у своєму інтерв'ю інформаційному агентству «Інтерфакс-Україна» Савіано Абреу – речник Управління ООН з координації гуманітарних справ в Україні. Спікер зауважив, що кількість таких людей буде зростати, адже воєнні дії продовжуються на території України [2].

Умови, в яких опинилося населення багатьох областей України змусило багато неприбуткових організацій активізувати свою діяльність в сфері гуманітарних відносин, що направлені на отримання гуманітарної допомоги з-за кордону.

Однією з основних умов отримання гуманітарної допомоги є відповідні умови в статуті організації. Ст. 1 Закону України «Про гуманітарну допомогу» визначає види установ та організації, що можуть бути отримувачами гуманітарної допомоги. Це:

- громадські об'єднання, у тому числі громадські об'єднання ветеранів війни, громадські об'єднання осіб з інвалідністю, підприємства та організації, засновані ними та створені у порядку, визначеному Законом України «Про

громадські об'єднання», - для здійснення їхньої статутної діяльності без мети одержання прибутку;

- неприбуткові державні та комунальні підприємства, установи, організації та органи місцевого самоврядування;

- центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту, та/або інший уповноважений центральний орган виконавчої влади - для забезпечення сил цивільного захисту, що підпорядковані таким органам;

- Товариство Червоного Хреста України та його обласні і місцеві організації із статусом юридичної особи, через які це товариство здійснює свою діяльність відповідно до Статуту Товариства Червоного Хреста України та Закону України «Про Товариство Червоного Хреста України»;

- благодійні організації, утворені у порядку, визначеному Законом України «Про благодійну діяльність та благодійні організації»;

- релігійні організації, зареєстровані у порядку, визначеному Законом України «Про свободу совісті та релігійні організації»;

- установи, підприємства, заклади незалежно від форми власності, що здійснюють реабілітацію осіб з інвалідністю і дітей з інвалідністю відповідно до державних соціальних нормативів у сфері реабілітації, надавачі соціальних послуг, внесені до Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг;

- надавачі медичних та/або реабілітаційних послуг незалежно від форми власності, що уклали договір про медичне обслуговування населення з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державних фінансових гарантій медичного обслуговування населення, заклади охорони здоров'я, що належать до сфери управління суб'єктів сектору безпеки і оборони;

- відокремлені підрозділи іноземних неурядових організацій, акредитовані в Україні;

- представництва міжнародних міжурядових організацій в Україні (без створення юридичної особи);

- дипломатичні представництва, консульські установи іноземних держав в Україні [3].

В той же час, набувачами гуманітарної допомоги можуть бути не тільки юридичні особи, але й фізичні особи.

До переліку постраждалих унаслідок збройної агресії надавач може віднести будь-яку фізичну особу, належним чином обґрунтувавши, чому саме ця особа вважається постраждалою. Це можуть бути особи, які відповідають таким критеріям:

- мають статус внутрішньо переміщених осіб;
- мешкають (мешкали) на території населених пунктів де проводяться (проводилися) бойові дії, та/або які вимушено покинули місце проживання у зв'язку з проведенням бойових дій у таких населених пунктах (до моменту отримання статусу внутрішньо переміщеної особи);
- учасниками бойових дій у розумінні пп. 165.1.54 п. 65.1 ст. 165 ПКУ є або члени їх сімей;
- є членами сімей осіб, що загинули або зникли без вісти, або отримали поранення внаслідок бойових дій під час воєнного стану [4].

На сьогодні за даними Державної митної служби України з початку повномасштабної війни в Україну ввезено майже 1,7 млн тонн гуманітарної допомоги та майже 145 тисяч транспортних засобів [5]. Проте, для подальшої ефективної взаємодії між донорами гуманітарної допомоги та її отримувачами в Україні важливо удосконалити логістичний процес постачання, зробити його якомога прозорішим для міжнародних партнерів.

З метою спрощення процедури ввезення гуманітарної допомоги, Кабінетом Міністрів України була розроблена Постанова про «Деякі питання пропуску та обліку гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану» № 953 від 05.09.2023 року (далі – Постанова № 953) [6], яка набрала чинності з 1 грудня 2023 року.

Основна мета, вказаної вище Постанови № 953 – забезпечити більш швидко оформленні гуманітарної допомоги та її ввезення через митний кордон України в період воєнного стану.

В той же час слід відмітити, що затверджений Постановою № 953 новий порядок пропуску та обліку гуманітарної допомоги тісно переплітається з нормами Постанови Кабінету Міністрів України про «Деякі питання організації ведення автоматизованої системи реєстрації гуманітарної допомоги» № 927 від 09.10.2020 р. із змінами і доповненнями, внесеними Постановою КМУ від 12.05.2021 р. № 460 (далі – Постанова № 927) [7].

Постановою № 927 затверджено Положення про автоматизовану систему реєстрації гуманітарної допомоги, де визначено, що автоматизована система реєстрації гуманітарної допомоги (далі - АСГД) - сукупність технічних і програмних засобів, призначених для автоматизації процесів створення, подання, одержання, оброблення, використання, зберігання, знищення електронних документів та електронних копій паперових документів, з використанням засобів кваліфікованого електронного підпису або кваліфікованої електронної печатки, для включення отримувачів гуманітарної допомоги до Єдиного реєстру отримувачів гуманітарної допомоги, виключення

з нього та внесення змін, а також для реєстрації вантажів (товарів), коштів, у тому числі в іноземній валюті, виконаних робіт, наданих послуг, що визнані гуманітарною допомогою.

Таким чином, для того, щоб отримати гуманітарну допомогу в 2024 році, організації – юридичній особі, потрібно зареєструватися в Реєстрі отримувачів гуманітарної допомоги. Після реєстрації організації присвоюється персональний код в вище вказаному реєстрі і формується електронний кабінет, де в подальшому будуть відображатися всі дані організації – отримувача гуманітарної допомоги по всіх ввезених на митну територію України гуманітарних вантажах.

Зазначимо, що відповідно до ст. 1 Закону України «Про гуманітарну допомогу», гуманітарна допомога - цільова адресна безоплатна допомога в грошовій або натуральній формі, у вигляді безповоротної фінансової допомоги або добровільних пожертвувань, або допомога у вигляді виконання робіт, надання послуг, що надається іноземними та вітчизняними донорами [7].

Визначена цифрова платформа, у вигляді АСГД покликана виконувати ряд завдань (рис. 1).

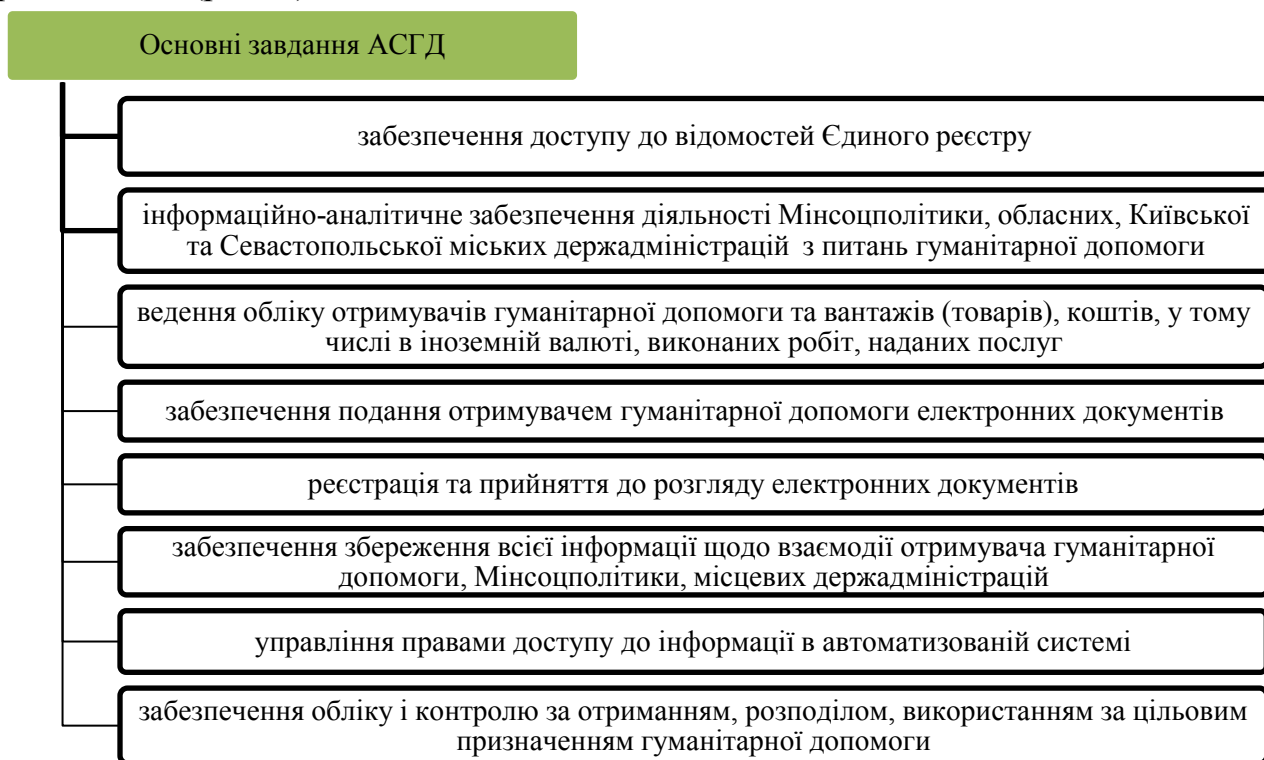

Рис. 1. – Основні завдання АСГД

Разом з тим, використання АСГД дозволяє легко взаємодіяти Мінсоцполітики під час процесу прийняття рішень за погодженням із Держмитслужбою, ДПС, МОЗ, Мінекономіки, Мінфіном, Міноборони, ДСНС, МВС, Національною поліцією, Національним банком. При цьому вся актуальна

інформація про стан розгляду та опрацювання документів по гуманітарній допомозі швидко надходить до електронного кабінету зареєстрованого отримувача гуманітарної допомоги.

Після реєстрації в АСГД отримувач гуманітарної допомоги може реєструвати гуманітарний вантаж в системі.

При цьому необхідно подати такі дані: Організація – отримувач гуманітарної допомоги; Найменування відправника; Країна відправлення; Категорія вантажу; Найменування вантажу; Вага; Одиниці виміру; Кількість; Кількість місць. Окремо в АСГД при реєстрації вантажу заповнюється інформація про транспорт, яким буде доставлено гуманітарну допомогу, а саме: номер автомобіля; марка автомобіля; прізвище, ім'я, по-батькові водія, що буде перетинати кордон та ввозити вантаж. Після заповнення вказаних вище даних по реєстрації гуманітарного вантажу, формується його номер в АСГД. Наступним кроком при реєстрації гуманітарної допомоги в АСГД є формування декларації. Внесення змін до декларації дозволяється лише до подання її митному органу в пункті пропуску через державний кордон України (Додаток Б, табл.1.). Подання декларації без унікального коду гуманітарної допомоги не дозволяється.

Згідно з нормами Постанови № 953 ввезення гуманітарної допомоги на територію України за декларацією дозволяється протягом 30 календарних днів з дати її створення.

Важливо, щоб при перетині кордону, Перелік товарів, заявлений у декларації, повинен відповідати переліку товарів, інформацію про який внесено до автоматизованої системи під відповідним унікальним кодом гуманітарної допомоги за категоріями та найменуваннями товарів, кількістю місць, кількістю штук та вагою/ об'ємом. При виявленні невідповідності, прикордонна служба має право не пропустити гуманітарний вантаж.

Після отримання гуманітарної допомоги, отримувач зобов'язаний протягом 15 днів сформувати інвентаризаційний опис (Додаток Б, рис. 3) в електронному кабінеті АСГД.

Однак на практиці можуть все ж таки виникати випадки невідповідності фактично отриманої гуманітарної допомоги категоріям товарів та/або найменуванню товарів, та/або кількості місць, та/або кількості штук, та/або вазі/об'єму, які зазначені в декларації. В такому разі отримувач гуманітарної допомоги повинен сформувати та подати інвентаризаційний опис фактично отриманої гуманітарної допомоги в електронному кабінеті АСГД. Цим документом організація – отримувач гуманітарної допомоги інформує правоохоронні органи про встановлений факт невідповідності фактично

отриманої гуманітарної допомоги категоріям товарів та/або найменуванню товарів, та/або кількості місць, та/або кількості штук, та/або вазі, які зазначені в декларації.

Наступним кроком в частині обліку отриманої гуманітарної допомоги є звітування. Згідно з Постановою № 953, звіт про розподіл повинен подаватися до 15 числа кожного місяця, що настає за звітним, наростаючим підсумком окремо щодо кожного переліку товарів, що визнаються гуманітарною допомогою, ввезених на митну територію України, до повного її розподілу. Якщо останній день подання звіту припадає на вихідний або святковий день, то останнім днем подання звіту вважається наступний за вихідним або святковим робочий день. Форма Звіту про наявність і розподіл гуманітарної допомоги затверджена Постановою № 953 та формується в АСГД.

На наш погляд, впровадження АСГД є дієвим засобом протидії корупції в першу чергу за рахунок процедури реєстрації гуманітарної допомоги. Якщо раніше процедура реєстрації організації – отримувача гуманітарної допомоги в Реєстрі тривала від декількох днів, до кількох тижнів з оформленням певного пакета документів, то тепер така процедура займає лише декілька хвилин. По-друге, завдяки АСГД контроль за отриманням та використанням гуманітарної допомоги стане більш дієвим, адже вся інформація фіксується на цифровій платформі і легко відстежується. Крім того, зменшується паперовий документообіг, пов'язаний з оформленням гуманітарної допомоги.

Зазначимо, що отримувач гуманітарної допомоги (за винятком бюджетних установ) може втратити статус отримувача у разі неподання вищевказаного Звіту протягом 90-днів після митного оформлення товарів. Повторна реєстрація такого отримувача буде можлива лише через 6 місяців.

Звіти отримувачів медичної гуманітарної допомоги формуються та подаються в автоматизовану систему з використанням інформаційно-аналітичної системи «MedData» шляхом автоматичного обміну даними через прикладний програмний інтерфейс (API). Упровадження та особливості роботи цієї системи передбачено Постановою Кабінету Міністрів України № 36 від 19.01.2022 р. «Деякі питання функціонування інформаційно-аналітичної системи «MedData» [8] та Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 12.03.2022 р. № 474 «Деякі питання отримання гуманітарної та благодійної допомоги в умовах воєнного стану» [9].

Розглянемо більш детально алгоритм забезпечення гуманітарною допомогою у вигляді товарів медичного призначення з боку МОЗ з використанням автоматизованої інформаційно-аналітичної системи «MedData», що включає 10 етапів (рис. 2).

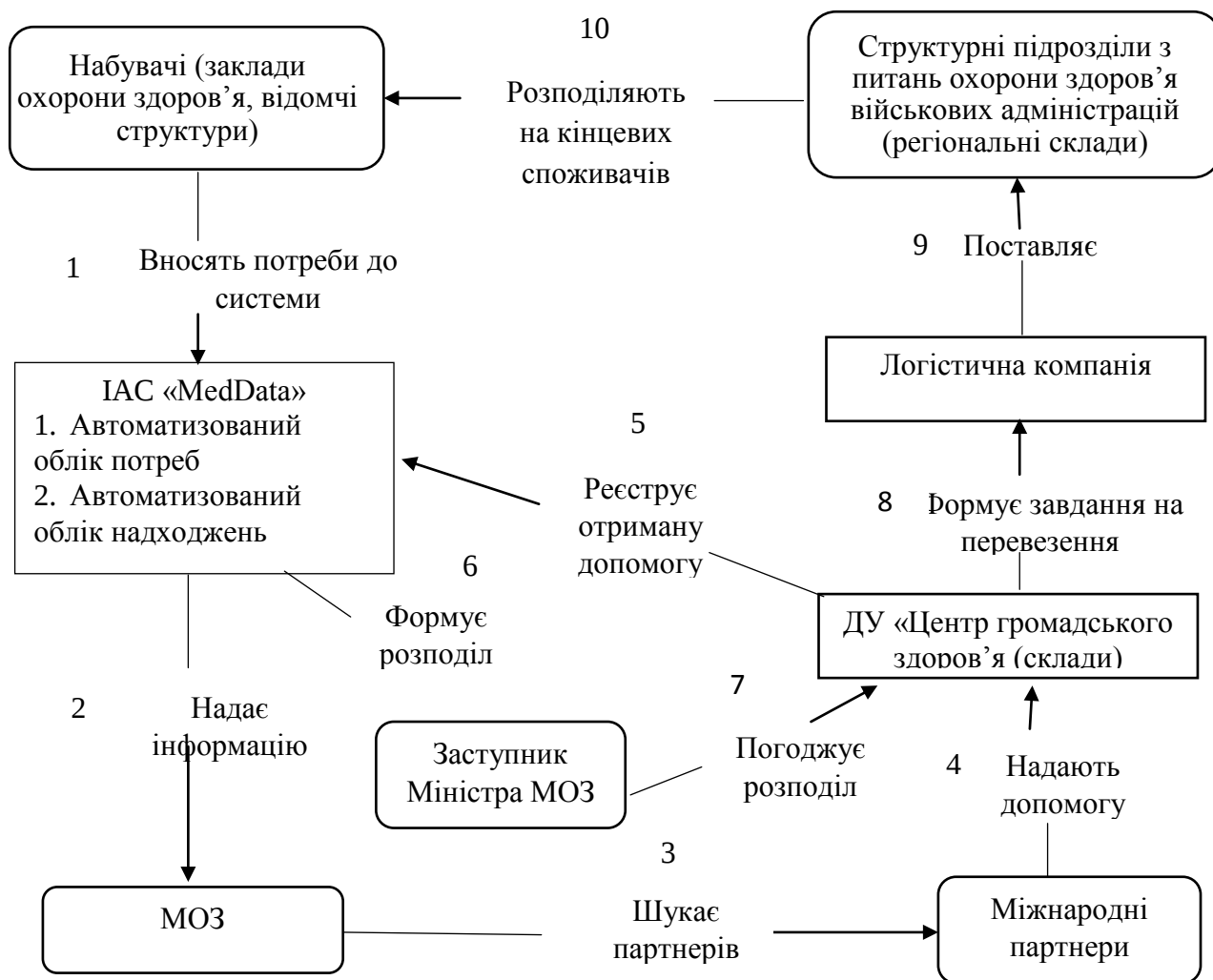

Рис. 2. – Алгоритм забезпечення гуманітарною допомогою у вигляді товарів медичного призначення з боку МОЗ в автоматизованій інформаційно-аналітичній системі «MedData»,

Розглянуті головні аспекти цифровізації гуманітарної допомоги, що були впроваджені протягом останніх кількох років в Україні є безперечно важливими кроками на шляху стабільного розвитку в сфері міжнародних соціально-економічних відносин.

Список використаних джерел:

1. Війна в цифрах: як за останній рік змінилися Україна та українці. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/cv28871qdv8o>.
2. В Україні 18 мільйонів людей наразі потребують гуманітарної допомоги, очікується погіршення гуманітарної ситуації - Управління ООН з координації гуманітарних справ. URL: <https://interfax.com.ua/news/interview/935083.html>.
3. Про гуманітарну допомогу: закон України № 1192-XIV від 22 жовт. 1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1192-14#Text>.
4. Окремі аспекти благодійної (гуманітарної) допомоги в умовах воєнного

стану: відповіді на найпоширеніші питання. URL: <http://surl.li/trsbt>

5. Майже 47 тис. тонн гуманітарної допомоги ввезено в Україну у грудні 2023 року. URL: <http://surl.li/trsca>

6. Деякі питання пропуску та обліку гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану: постанова Кабінету Міністрів України № 953 від 05 верес. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/953-2023-%D0%BF#Text>.

7. Деякі питання організації ведення автоматизованої системи реєстрації гуманітарної допомоги: постанова КМУ № 927 від 09 жовт. 2020 р. (із змінами і доповненнями від 12.05.2021 р. № 460). URL: <http://surl.li/trscj>

8. Деякі питання функціонування інформаційно-аналітичної системи «MedData»: постанова Кабінету Міністрів України » № 36 від 19 січ. 2022 р. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/KP220036?ed=2022_01_19.

9. Деякі питання отримання гуманітарної та благодійної допомоги в умовах воєнного стану: наказ Міністерства охорони здоров'я України № 474 від 12 бер. 2022 р. URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/MOZ33504?ed=2022_07_11.

5.4. Сутність та особливості маркетингової діяльності на ринку цифрових продуктів

Фукс К.В.,

*здобувач третього ріння вищої освіти,
Національний університет «Львівська політехніка»*

У епоху цифрової трансформації, як у сфері діяльності державних, так і приватних суб'єктів, відбувається пошук можливостей для використання та управління великими обсягами даних з метою досягнення революції у ефективності. Нові технології Індустрії 4.0 створюють потенціал для змін в процесах виробництва, що призводить до підвищення продуктивності та конкурентоспроможності, що зберігаються протягом тривалого періоду. Серед таких технологій:

1. Розвинута аналітика та штучний інтелект. Вони використовуються для виявлення закономірностей та здійснення прогнозування з метою полегшення прийняття рішень. Зазвичай це передбачає поєднання традиційних методів аналітики (таких як регресія, пошукові алгоритми та лінійна оптимізація) з методами машинного навчання, які використовують такі підходи, як алгоритми кластеризації, скорочення розмірності та нейронні мережі. У 2023 р. очікується, що ринок розвинутої аналітики оцінюватиметься понад 270 млрд дол. США [1].

2. Інтернет речей (IoT). Датчики, пристрої управління та продукти, з'єднані у мережу, якою можна віддалено керувати або відстежувати. Це автоматизує та покращує ефективність процесів виробництва та розподілу,